

گفت‌وگوی صبا با کارگردان مستند «در پس جنگ»

سینمای مستند، مستقل نیست

مصطفی کزازی
گفت و گو

محمد حسین محمودیان از سال‌ها پیش با مردم افغان مراوده داشته و از نزدیک با آن‌ها در ارتباط بوده است. با آن‌ها همکاری‌هایی داشته و مستند هم ساخته است. وی با مستند «در پس جنگ» که در آن دوره جهاد را در کشور افغانستان به تصویر کشیده است، در چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر حضور دارد.

دغدغه‌تان برای ساخت این اثر چه بود و ایده اولیه چطور شکل گرفت؟

بعد از انقلاب پنجاه و هفت شاهد حضور گسترده مهاجران افغانستانی در ایران بودیم. در اواخر دهه هفتاد یک گروه حدود بیست نفره از دانشجویان افغانستانی در مرکز آموزش فیلمسازی تهران آموزش می‌دیدند. بعد از اتمام دوره نظری‌شان، دوره عملی‌شان را در مؤسسه روایت فتح انجام دادند. آن زمان من مأمور بودم که به این دانشجویان برای ساخت فیلم مستندشان کمک کنم. هر کدام این جوانان یک مستند ساختند که بیشتر آثار آن‌ها به موضوع مهاجرین افغانستانی در ایران می‌پرداخت. این مسئله برای من آشنایی بیشتری در این زمینه به همراه داشت. از همان زمان دغدغه ساخت چنین اثری در من شکل گرفت و کم‌کم پیگیری این مسئله شدم.

چه مدت زمانی را صرف تحقیقات و پژوهش برای ساخت این اثر کرده‌اید؟ زمان تولید کار چقدر بوده است؟

ابتدا این را بگویم که، مقطعی که مورد تحقیق ما بود مقطعی بود که در افغانستان به آن دوره جهاد گفته می‌شود. سال‌های جهاد سال‌هایی هستند که با انقلاب مردم افغانستان علیه کمونیست همراه است. تحقیقات کتابخانه‌ای و میدانی ما در سال نود و دو شروع شد و تا سال نود و سه طول کشید. سال نود و چهار فیلمبرداری کار را شروع کردیم و تا سال نود و هفت فیلمبرداری اولیه این کار طول کشید. بعد از آن، سال هزار و چهارصد دوباره به افغانستان رفتیم و مابقی تصاویر را که نیاز بود فیلمبرداری کردیم. اوایل پاییز هزار و چهارصد هم تدوین

کمونیست‌ها، ورود شوروی، اشغال شوروی، بیر و ن راندن شوروی و سقوط کمونیست‌ها.

اثر شما در کدام نوع مستند دسته‌بندی می‌شود؟

این کار را یک تاریخ اجتماعی می‌دانم. این مستند بیشتر توضیحی-توصیفی است.

دلیل نبود تنوع ژانر در سینمای مستند را چه می‌دانید؟

شاید دلیل اصلی آن این است که سینمای مستند هیچ وقت مستقل به معنای تأمین‌کننده خود نبوده است، یعنی نمی‌شود که فرض کرد بتوان تمامی مضامین موجود را کار کرد و این کار به گونه‌ای باشد که بتواند ملذذ فیلم‌های داستانی همه پشتیبانی لازم را داشته باشد.

بودجه اثر از چه منابعی تأمین شده است؟

اثر متعلق به مرکز مستند حقیقت است.

فکر می‌کنید «در پس جنگ» در جشنواره چهل و یکم چه شانس‌هایی داشته باشد؟

با سابقه‌ای که خودم دارم، این مسئله بسیار سابقه‌ای است. اما برای من این طور است که این کار حتماً ارزش این را داشته است که حدود یک دهه زمان روی آن بگذارم. نمی‌گویم این دلیلی است که کار را خوب بدانیم، منظورم این است که ساخت این اثر زمان زیادی از زندگی من را گرفته است.

فیلم را شروع کردیم، که در خلال تدوین متوجه شدیم یکسری کمبودها وجود دارد و مجدداً به افغانستان رفتیم و آن تصاویر را هم فیلمبرداری کردیم. می‌توانیم ادعا کنیم که اولین بار است یک ایرانی در مورد افغانستان و با حضور عموم مجاهدین افغانستانی که مربوط به همه گروه‌ها و احزاب موجود در افغانستان هستند، اثری ساخته است.

تمام فیلم در افغانستان فیلمبرداری شده است؟ برای فیلمبرداری در افغانستان به مشکلات هم برخورد کرده‌اید؟

بله تمام فیلم در افغانستان فیلمبرداری شده است. وقت مفصلی برای مصاحبه با مجاهدین مختلف گذاشته شده است که تمام آن‌ها در افغانستان فیلمبرداری شده است. من بارها به کشور افغانستان سفر کرده و کارهای فیلمبرداری مستند را انجام داده‌ام. زمینی که آمریکایی‌ها بودند و شهر را در دست داشتند، کار ما بسیار سخت بود. برای ورود باید اطلاعاتمان را چک می‌کردند و درباره اینکه کجا می‌رویم و اسکان‌مان کجاست هم باید توضیح می‌دادیم؛ در زمان خروج هم با همین مسائل روبه‌رو بودیم. شاید جالب باشد بدانید در دوران طالبان کار فیلمبرداری برای ما راحت‌تر شد و تصویرهای عمومی شهر کلیل را در آن دوران گرفتیم.

اگر بخواهید دو خطی ماجرای مستندتان را تعریف کنید، چطور تعریفش می‌کنید؟

فیلم به تاریخ شروع حکومت کمونیستی در افغانستان تا سقوط آن، مربوط می‌شود. شروع کودتای کمونیستی، روی کار آمدن

عطر آلود
FRAGRANT

کارگردان: هادی مقدم‌نوست
تهیه‌کننده: یوسف منصور

جهت خرید بلیط فیلم سینمایی «عطر آلود»
به سایت Gishe7.ir مراجعه کنید.